

CENA VLADIMÍRA HANUŠE A PETRA SEDMERY

V letošním roce se konal první ročník udílení Ceny Vladimíra Hanuše a Petra Sedmery za práce v oblasti molekulární struktury látek, kterou vyhlásila Spektroskopická společnost Jana Marka Marci ve dvou kategoriích: hmotnostní spektrometrie (pro rok 2010 sponzorovala firma Waters Praha) a nukleární magnetická rezonance (sponzorovala firma Scientific Instruments Brno). Cena nese jména dvou průkopníků obou metod v naší zemi, kteří nás bohužel nedávno opustili, a to v časovém rozpětí pouhého půl roku.

V prvním roce autoři přihlásili devět prací v kategorii hmotnostní spektrometrie a 11 prací v kategorii nukleární magnetická rezonance. V první kategorii zvítězila práce Marka Šebely (*J. Mass. Spectrom.* 2009, 44, 1587–1595). Na druhém místě skončila Jana Roithová (*Chem. Eur. J.* 2009, 15, 13 399–13 405), jako třetí se umístila Irena Valterová (*Lipids* 2008, 43, 441–450). V kategorii nukleární magnetické rezonance zvítězila práce Jaroslava Kříže (*J. Phys. Chem. A* 2009, 113, 5896–5905). Druhé místo získal Radek Marek (*J. Phys. Chem. A* 2010, 114, 6689–6700), na třetím se umístil Michal Straka (*J. Am. Chem. Soc.* 2009, 131, 11 909–11 918).

Marek Šebela (1971) absolvoval odborné studium biochemie na PŘF Masarykovy univerzity v Brně, kde úspěšně dokončil i doktorské studium. Od roku 1994 působí na PŘF Univerzity Palackého v Olomouci. V roce 2007 se stal profesorem pro obor biochemie po jmenovacím řízení na MU v Brně. V současnosti je vedoucím Katedry biochemie na PŘF UP. Zabývá se biochemií proteinů a enzymologií, je spoluautorem 80 odborných publikací ve vědeckých časopisech a monografiích.

Oceněná práce týmu osmi výzkumníků, kterou publikoval časopis *Journal of Mass Spectrometry*, se zabývala biochemickou analýzou vlastností enzymu prolylendoproteasy z plísňe *Aspergillus niger*, který degraduje proteiny a využívá se jako součást přípravku pro potravinářský průmysl. Kromě

charakterizování produktů a optimálních podmínek enzymové reakce autoři popsali i strukturu sacharidové složky enzymu.

Jaroslav Kříž (1939) absolvoval Vysokou školu chemicko-technologickou v Praze. Následně krátce pracoval v průmyslovém výzkumu v Ústí nad Labem a pak v letech 1964–1973 v Ústavu makromolekulární chemie ČSAV, kde v roce 1968 získal titul CSc. V roce 1973 byl z politických důvodů propuštěn z Akademie věd a dalších 17 let pracoval v průmyslovém výzkumu (Barvy a laky n. p.). V roce 1990 byl přijat zpět do Ústavu makromolekulární chemie, kde zastával různé funkce včetně předsedy vědecké rady a vedoucího vědeckého oddělení. V roce 2002 zde obhájil doktorskou disertaci a získal titul doktor věd (DrSc.). Zabývá se nukleární magnetickou rezonancí a kvantovou chemií a jeho hlavním zájmem je studium kooperativity při autoorganizaci makromolekul (*Cena Učené společnosti ČR*, 2003).

OBĚ FOTO: ARCHIV OCENĚNÝCH

Oceněná práce pěti autorů, kterou publikoval časopis *Journal of Physical Chemistry A*, se orientovala na sledování interakcí trioktylfosfinoxidu, organofosforové sloučeniny známé pod zkratkou TOPO, která je používána jako extrakční a stabilizační činidlo, s protony v prostředí plně deuteriovaného acetonitrilu a nitrobenzenu. Práce potvrdila vznik mnoha komplexů, jejichž struktura byla také modelována výpočtově pomocí teorie funkcionálu hustoty (DFT).

Bližší informace o podmínkách soutěže naleznete na <http://www.spektroskopie.cz>.

MICHAEL VOLNÝ a VLADIMÍR HAVLÍČEK,
Mikrobiologický ústav AV ČR, v. v. i.

STIPENDIA L'ORÉAL 2011

Společnost L'Oréal zahájila 5. prosince 2010 pátý ročník stipendijního projektu *Pro ženy ve vědě*, který podporuje mladé vědkyně do 35 let. Jednotlivé projekty posoudí během března a dubna odborná porota složená z významných členů Akademie věd ČR. Na základě prezentací deseti nejúspěšnějších projektů získají tři nejlepší práce ocenění spojené s částkou 250 tisíc korun. Přihlášky lze zasílat do **31. ledna 2011** na sekretariát České komise pro UNESCO.

Podrobné informace naleznete na www.prozenyvevede.cz.